

Verslag Symposium 'Kwaliteit in Context'

10 november 2017

In de ochtend is de dag ingeleid door Sjoerd Feitsma (wethouder Cultuur Leeuwarden), gevolgd door een betoog van Quirijn van den Hoogen en een interview met Claartje Bunnik.

Aansluitend op het plenaire betoog van Quirijn van den Hoogen en het interview met Claartje Bunnik vond er een panelgesprek plaats in meerdere rondes. De volgende vragen stonden hierbij centraal:

- Hoe ziet de relatie tussen kwaliteit en de lokale, regionale en maatschappelijke context eruit?
- Hoe zou kunst in de praktijk moeten worden beoordeeld?
- Welke aanpassingen in het cultuurstelsel zouden (indien nodig) kunnen bijdragen aan een 'context-inclusieve' beoordeling?

Panel 1

Als eerste kwamen Ingeborg Walinga, (algemeen directeur NNO) en Sjoerd Wagenaar (artistiek leider PeerGroup) aan het woord. 'Pas op dat je dezelfde koek niet slechts anders gaat verdelen, maar zorg voor meerwaarde en meer geld – een grotere koek dus', was de waarschuwing waarmee Walinga opende. Tegelijkertijd ziet zij de overheden met een onderzoekende geest te werk gaan in de weg naar een nieuw bestel, waarvoor complimenten. De weerbarstigheid waarmee we te maken hebben ziet zij overigens zelf ook in de dagelijkse praktijk.

Instellingen moeten superbureaucraat zijn in relatie met de overheden. In het geval van het NNO moeten meerdere overheden bereikt worden, maar moet het orkest zichzelf ook goed positioneren in haar artistieke en maatschappelijke relaties met het veld en het publiek. In de verantwoording werken 'old school cijfers' niet meer. Aantallen bezoekers en concerten zegt niets over de identiteit van het orkest of de innovatieve maatschappelijke rol die zij aanneemt. Walinga pleit er dan ook voor om zowel als overheid en instelling een andere context te zoeken dan de traditionele. Dit opent voor het NNO bijvoorbeeld het gesprek als ondernemer, waarin AkzoNobel en het orkest elkaar uitstekend weten te vinden.

Sjoerd Wagenaar sluit zich hier deels bij aan. In zijn werk probeert hij juist daar waar 'niks' is nieuwe culturele waarde te ontdekken en te creëren. Altijd in nauwe relatie met de omgeving. Dit is echter niet altijd gemakkelijk om tussen de oren van een overheid te krijgen. Het Ministerie van Landbouw is daarin een uitzondering. Zij weten juist andere partijen goed in beweging te krijgen. Dit opende vele deuren voor Wagenaar, bijvoorbeeld in het denken over het landelijk gebied, in contacten met het bedrijfsleven en een goede samenwerking met Staatsbosbeheer.

Daarnaast omvatten de projecten waaraan hij werkt vaak meerdere dimensies. Zij zijn niet in een enkel hokje te plaatsen. Dit levert soms wel 24 verschillende aanvragen op met elk hun eigen voorwaarden, procedures en criteria. Hierdoor gaan instellingen zich in hun subsidieaanvragen vaak aanpassen aan wat een fonds of overheid wil horen. Wagenaar vergelijkt dit met het werk van Astron. Astronomen vermoeden dat er iets 'out there' is en proberen op basis van deze veronderstelling financiering veilig te

stellen. Hierbij kan echter geen garantie van resultaat afgegeven worden. In zijn ogen niets anders dan de realiteit in de culturele sector. Is dit dan niet op te lossen? Volgens Wagenaar wel: volgens hem is een belangrijke eerste stap dat overheden de praktijk beter leren kennen. Kom kijken bij voorstellingen en projecten, zie wat de makers en het publiek ervaren. Plaats de maker en zijn succes in context.

Panel 2

Annabelle Birnie (directeur Amsterdams Fonds voor de Kunsten) ziet vooral kansen in het wegnemen van regeldruk. Volgens haar moet het in de discussie rondom de stelselwijziging vooral over het 'hoe' gaan. De sector heeft in het bijzonder behoefte aan flexibiliteit en ruimte, zodat makers in gesprek kunnen gaan. Hiermee komt de focus weer te liggen op de waarde van cultuur, door te vertellen in plaats van tellen, aan de hand van narratieven die ontstaan vanuit het publiek en de makers. De zorg om verdeling van middelen begrijpt Birnie goed, net als de aandacht voor regio-denken. Maar de overheid moet zich vooral bezighouden met hoe zij het beste haar faciliterende rol kan blijven uitvoeren. Het verlichten of zelfs loslaten van tenderprocedures bij de culturele fondsen zou goed zijn, maar een enorm moeilijke opgave.

Vanuit de fondsen wordt deze noodzaak reeds gezien. Henriëtte Post (directeur Fonds Podiumkunsten) licht dit toe aan de hand van een voorbeeld. Afgelopen januari fuseerden het Nationale Toneel, De Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spuit tot één organisatie: het Nationale Theater. Daarmee is dit gezelschap ineens het grootste reizende theatergezelschap van Nederland, naast het stadsgezelschap van Den Haag. Dit betekende onmiddellijk een grotere druk op de organisatie in het aantal subsidienten die bediend moeten worden. Net als Birnie pleit Post daarom voor een overheid die beter faciliteert. De verschillende overheidslagen moeten meer in gesprek komen om tot een betere afstemming te komen, met name aan de opdracht aan de voorkant die zij aan instellingen meegeven.

Daarnaast is Post ook van mening dat in het beoordelingsproces de waarde van een aanvrager meer aandacht verdient. Zeker omdat via deze weg het politieke draagvlak voor kunst en cultuur vergroot kan worden.

Panel 3

Ook Tanja Mlaker (Cultuur Eindhoven) ziet dat fondsen veel van en over de andere financiers en overheden vragen. In het geval van aanvragen van grote instellingen is dit niet meteen problematisch. Gezien hun positie en rol mogen subsidienten ook de nodige eisen stellen. Het loopt echter sneller spaak wanneer het gaat om middelgrote en kleinere instellingen. Zij missen vaak de organisatorische kracht, middelen en tijd om tegemoet te komen aan de complexe aanvragenstructuur. Mlaker zou graag zien dat voor deze instellingen de procedures vereenvoudigd worden. Dit is ook in lijn met haar oproep voor meer ruimte voor individuele makers. Aanvraagprocedures moeten dienend zijn en makers niet zodanig belasten dat het artistieke bedrijf in het geding komt.

Voor Daphne Wassink (strategisch adviseur Provincie Overijssel/Regio Oost) speelt een andere vraag de hoofdrol: met welk doel beoordeel je? Toen zij de Raad voor Cultuur verliet en in Zwolle ging werken ontdekte ze dat er in deze provincie een heel andere culturele infrastructuur is dan vermoed. Juist negatieve adviezen vanuit Den Haag, hoe correct en steekhoudend ook, hebben directe impact. Helaas betekent dit vaak een verarming van de culturele context en de regio. Wassink is van mening dat er bovenal gezocht moet worden naar kwaliteit in relatie tot de context en de regio, niet alleen van het product of de instelling zelf. Wie beoordeel je waarom en waarop dus? Mogelijk gaat

dit in de toekomst leiden tot andersoortige kwaliteitscriteria, die beter aansluiten bij de culturele infrastructuur in de verschillende regio's.

We the North is een van die culturele regio's. Maar tegelijkertijd is het ook een experiment voor de zeven deelnemende overheden hoe samen met instellingen, makers en gebruikers op te trekken in een relatief ijle culturele infrastructuur. Sjoerd Feitsma (wethouder Cultuur Leeuwarden) houdt daarom een pleidooi voor openheid in het nieuwe stelsel. Hierin moet zowel de intrinsieke waarde van een product aandacht krijgen, net als de economische en de maatschappelijke. Een pakkend voorbeeld ziet hij in hoe de keten van talentontwikkeling werkt in het noorden. Momenteel is een noordelijke filmproductie te zien op het Noordelijk Film Festival die is voortgekomen uit het talentontwikkelingsprogramma van Meeuw Jonge Theatermakers. Het lijken wellicht kleine ingrepen, maar juist door dit soort programma's te ondersteunen dragen overheden zorg voor de infrastructuur en kwaliteit.

Afsluiting bestuurders

Gedeputeerde van de provincie Groningen Fleur Gräper – van Koolwijk ziet een sector die veel samendoet, ook samen met de overheden. Maar ze gaf duidelijk de waarschuwing af dat onze tijd en aandacht niet te veel besteed moet worden aan het definiëren en bespreken van criteria. We moeten juist de hekjes slopen, de hekken tussen overheden: eerst de inhoud bekijken en dan pas kijken naar wie betaalt.

Het is juist zaak om te beginnen bij wat maatschappelijk nodig en relevant is. Welke vragen stelt de culturele sector hierbij aan de overheid, met name rondom de integraliteit met andere domeinen en sectoren. Tegelijkertijd legt dit ook een verantwoordelijkheid bij de sector zelf. Zij moet die maatschappelijke context, samen met de mogelijke dwarsverbanden, dan ook willen zoeken en verkennen. Kortom, een oproep om een open blik te hebben en houden. Niet alleen voor het eigen veld, maar ook voor andere belangen die in de maatschappij een rol van betekenis spelen.

Wethouder cultuur Groningen Paul de Rook sloot zich bij aan, en benadrukte dat het van groot belang is om als veld te weten voor wie je het doet. Bestuurlijke invloed is daarbij slechts van ondergeschikt belang, de inhoud moet centraal staan. Het is belangrijk om van daar uit de dialoog aan te gaan, zodat kwaliteit een prominentere plaats in de beoordeling krijgt.

Daarnaast is De Rook van mening cultuur kan leren van werkwijzen van bijvoorbeeld de wetenschap of Economische Zaken. Innovatiebeleid speelt hier een grote rol. Dit levert ruimte op voor experiment, waarbij resultaten niet vooraf geformuleerd zijn. Dit mag overigens investeringen in een brede basis niet in de weg staan.

De conclusie van een dag praten over Kwaliteit in context is bovenal dat het een voortdurend gesprek is. Het is hierbij van groot belang dat het veld in gesprek blijft met elkaar en de overheden. Maar ook dat de overheden onderling beter afstemmen om zo het veld beter van dienst te kunnen zijn. Laten we dus niet langer over de schotten praten, maar over hoe we integraliteit van de beschikbare middelen van de gemeenten, provincies en het Rijk kunnen optimaliseren. Laten we als We the North het gesprek aangaan met de Raad voor Cultuur over de inhoud, waar we gezamenlijk voor gaan en staan.

Bijlage

Na de paneldiscussie volgde een zestal workshops onderverdeeld in drie thema's: hub, locatie en maatschappelijke relevantie.

Hub – Station Noord 2.0

Mark Fischer (Station Noord), Mohamed Yusuf Boss (Station Noord) en Niek vom Bruch (Grand Theatre)

Moderator: Lotte Ravenhorst (gemeente Rotterdam)

Station Noord 2.0 is een samenwerkingsverband tussen tien rijks gefinancierde podiumkunsteninstellingen, namelijk: NNT, Club Guy&Roni, Grand Futura, Het Houten Huis, Jonge Harten, NNO, PeerGroup, Noorderzon, Tryater en Oerol. Daarnaast zijn ook Garage TDI, de Noorderlingen, Loods 13 en Meeuw Jonge Theatermakers hierbij betrokken.

Allemaal organisaties met een gezicht en programma, waarbij de samenwerking als een soort plusprogramma werkt. In een vorig leven was Station Noord, in kleiner verband opgezet als een éénjarig talentontwikkelingstraject voor acteurs. In de nieuwe en grootschaliger opzet kunnen trajecten langer zijn en gaat het om makers in de volle breedte van de podiumkunsten. De eerste lichting van zes is in 2017 van start gegaan.

De samenwerking is uitdagend: tien partners en zeven overheden. Daarom is gekozen voor een constructie waarbij Grand Futura talentontwikkelingspodium penvoerder is voor de betrokken organisaties. Vanuit We the North is de gemeente Groningen het aanspreekpunt. Dit houdt de situatie werkbaar. De overheden zijn positief betrokken en zijn inhoudelijk goed aangehaakt. Landelijke betrokkenheid is er vanuit het Fonds Podiumkunsten, die mede financiert.

Het uiteindelijke doel van Station Noord 2.0 is om het artistieke klimaat op de lange termijn te verbeteren. Dit door het ondersteunen en verder brengen van jonge makers, vaak interdisciplinair geïnteresseerd, met maatschappelijke gedrevenheid en oog voor het publiek. De kwaliteitsbeoordeling en de keuze welke talenten ondersteuning krijgen is overgelaten aan de expertise van de tien instellingen samen. Een van de weinige harde criteria is dat drie van de betrokken instellingen zich aan een talent committeren. Een van die talenten is Mohamed Yusuf Boss. Oorspronkelijk was hij danser bij Urban House Groningen. Zijn eindproduct was te zien in het Grand Theatre, waarna hij de kans kreeg zich binnen Station Noord 2.0 verder te ontwikkelen. Hierbij staat het traject niet op voorhand vast, maar is er ruimte om de conceptuele ontwikkelingen te volgen en flexibel te zijn. De maker wordt kortom centraal gezet en ondersteund en bijgestaan daar waar de behoefte is.

Station Noord 2.0 kan als proeftuin functioneren, van waaruit de talenten ook op de nationale podia kunnen acteren. Het noorden als regio is te klein om als een gesloten systeem te functioneren, de wisselwerking is juist van belang. Matching is daarom belangrijk. Zodra de subsidie voor één van de noordelijke instellingen wegvalt, heeft dit een directe weerslag op de noordelijke infrastructuur.

Locatie – Sense of Place

Joop Mulder (creative director Sense of Place)

Moderator: Edith Nobel (provincie Fryslân)

Sense of Place is ooit gestart om het verblijf- en woonplezier op locatie te verhogen, een glimlach op de lippen van de mensen in de talloze kleine dorpen te toveren en om het langzaam verdwijnen van de kustlijn tegen te gaan. De legitimatie van het project ligt dan ook niet bij de kunst, maar bij mensen en locaties. De kwaliteit van hun werk is voor de deelnemende kunstenaars nog altijd relevant, maar zij moeten ook in staat zijn gesprekken te starten en verbinding te maken leggen tussen verschillende partijen.

Binnen de programmering van Oerol was Joop Mulder al gestart met de verbinding tussen locatietheater, kunst en landschap. Echter, voor permanente kunst was op dit festival geen plaats, waardoor hij besloot zijn werkterrein te verleggen. De werkwijze is hierbij sterk bottom-up. Eerst wordt de vraag of behoefte uit de gemeenschap in kaart gebracht, vervolgens wordt hier een maker bij gezocht en daarna komt de ontwerpfase en de financieringsvraag. Dit zorgt voor groot maatschappelijk draagvlak, omdat projecten niet op de tekentafel ontstaan maar vanuit de gemeenschap. Dit is een spannend en vooral tijdrovend proces.

Zeker omdat er veel verschillende partijen bij betrokken zijn. Organisatorisch en financieel wordt Sense of Place mogelijk gemaakt vanuit LF2018 en Oerol. Voor LF2018 is dit vanuit de doelstelling om een nieuw en jonger publiek te trekken, terwijl Oerol baat heeft bij meer ruimte als het gaat om landschapsprojecten. Ook de waterschappen zijn aangesloten, omdat zij vanzelfsprekend een groot belang hebben in het tegengaan van bodemdaling. Omdat provincies doorgaans weinig flexibele budgetten hebben, zoekt Sense of Place naar andere manieren om de projecten te financieren. De inzet van lokale bedrijven helpt hierbij. Leefbaarheidsagenda's, het Iepen Mienskipfonds en andere gebiedsplatforms bieden ook mogelijkheden en aanknopingspunten.

Maar juist het maatschappelijke karakter van veel van de projecten en de sector overstijgende aanpak hierbij bemoeilijken soms de uitvoering. Nog altijd hanteren veel overheden sterke schotten in hun budgetten, maar ook het aanvragen van de benodigde vergunningen en communicatie willen meer dan eens voor problemen zorgen. De vraag die Sense of Place in de landelijke discussie rondom een stelselherziening graag beantwoord ziet is dan ook helder: hoe kunnen we flexibele middelen creëren voor regionaal overstijgende of cross-sectorale projecten?

Maatschappelijke relevantie – Stichting Culturele Hoofdstad 2018

Claudia Woolgar (producer stad & platteland)

Moderator: Nienk Hoepman (provincie Fryslân)

Claudia Woolgar is vanuit de organisatie van LF2018 verantwoordelijk voor de projecten die stad en platteland met elkaar verbinden. Zij begeeft zich hiermee sterk op het snijvlak tussen professionele en amateurkunst. In haar inleidende presentatie houdt ze het publiek een spiegel voor door enkele vragen centraal te stellen. Wanneer is iets goed genoeg om op te nemen in het programma van LF2018? Is amateurkunst minder goed dan professionele kunst? Vel je een oordeel op basis van artistieke kwaliteit of kijk je voornamelijk naar de effecten die kunst en cultuur teweegbrengen? Kortom: waar ligt de grens wat kunst is en wat niet?

Binnen de programmering van LF2018 wordt er onderscheid gemaakt tussen het zogenaamde hoofdprogramma en het Iepen Mienskipprogramma. Dit bestaat uit een grote hoeveelheid projecten die zich met name in de regio afspelen. Het is belangrijk dit onderscheid niet te koppelen aan een kwaliteitsoordeel. Een project in het Iepen Mienskipprogramma kan soms meer artistieke uitstraling hebben dan een project in het

hoofdprogramma. Iedere programmeur houdt ook rekening met het publiek, haar voorkeuren, publiciteit en bezoekersaantallen.

In het vervolg van de workshop werd het publiek uitgenodigd vragen te stellen. Vooral op de kwaliteit van amateurkunst werd doorgevraagd. Er werden veel voorbeelden gegeven van amateurkunst met een hoog professioneel gehalte. Zeker in relatie tot LF2018 en de legacy hiervan riep dit de vraag op of er niet meer met amateurkunst gedaan kan worden.

Hub – Lab Vlieland en Claudy Jongstra

Tijl Couzij (Lab Vlieland) en Claudy Jongstra (beeldend kunstenaar)
Moderator: Tanja Mlaker (Cultuur Eindhoven)

Claudy Jongstra en Tijl Couzij zijn beide gefascineerd door duurzaamheid. Claudy Jongstra is als kunstenaar van alle markten thuis. Nog niet zo lang geleden is ze een bakery begonnen, tegelijkertijd probeert ze de weefindustrie in het noorden nieuw leven in te blazen en maakt ze kunstwerken van vilt die interieurs over de hele wereld sieren. Tijl Couzij houdt zich als producent onder andere met Lab Vlieland bezig. Lab Vlieland is ooit ontstaan vanuit het muziekfestival Into the Great Wide Open. Tegenwoordig is het een aparte stichting, gericht op het versnellen van de circulaire transitie, met behulp van kunst, ontwerpers en verschillende artiesten. Omdat het festival plaatsvindt op Vlieland is de locatie van groot belang. Welke ecologische waarde vertegenwoordigt dit eiland en hoe ga je om met het natuurlijke systeem? Lab Vlieland is niet alleen tijdens het festival actief, maar het hele jaar door.

Tijl Couzij werd geraakt door de bijdrage van Quirijn van de Hoogen in het ochtendprogramma. Met name op het punt van het omkeren van het beoordelingsmodel en de mogelijke consequenties voor kunstenaars. Couzij begint simpelweg met doen, vanuit een maatschappelijk relevante vraag. Dat betekent dat de verdere inhoud van tevoren niet vast staat. Het belangrijkste is voor hem dat er naar een constructieve oplossing toegewerkt wordt. Hij bekijkt achteraf of en hoe iets gewerkt heeft. Vaste definities op basis waarvan gefinancierd kan worden zijn niet het vertrekpunt van het artistieke proces.

Claudy Jongstra beaamt dit. Hoewel mensen over het algemeen houden van duidelijke stappenplannen, noemt zij juist niet-concreetheid als voorwaarde voor kunst als toegevoegde waarde. Openheid van het ontwerpproces kan nieuwe afslagen creëren die heel vruchtbaar kunnen blijken. Op mondiaal vlak vindt Jongstra dat Nederland achterloopt in het ondersteunen van cross-over projecten. Couzij vindt afbakening op zich minder problematisch, maar zet wel vraagtekens bij de grens. Want wanneer is iets een duurzaamheidsproject en wanneer is iets kunst?

Kwaliteit in context plaatsen krijgt in dit licht een andere lading. Dan gaat het immers niet langer om strakke grenzen te hanteren. Alles wordt dan onderdeel van een brede maatschappelijke context, waar meerdere beleidsterreinen en verschillende overheidslagen elkaar ontmoeten. Couzij sluit af met een pleidooi voor één creatieve sector, waarin producenten werken die creatief en artistiek verbonden zijn. Thema's kunnen zo van meerdere kanten worden belicht: de een denkt na over een concrete oplossing, een ander vertelt liever een verhaal. Juist een interdisciplinair netwerk is van groot belang voor de maatschappelijke waarde van kunst en cultuur.

Locatie – Locatietheater

Jildou Tjoelker (Iepenloftspul Jorwert), Vanlentijn Fit (Tryater) en Sjoerd Wagenaar (PeerGroup)

Moderator: Els van den Berg (provincie Groningen)

Al 65 jaar wordt Iepenloftspul Jorwert (Openluchtspel) opgevoerd. Onder begeleiding van professionals spelen amateurs het stuk. Op Jorwert komen 7000 mensen af, en niet alleen uit directe omgeving. De talenten van die iepenloftspullen komen uit een kaartenbak van een vaste groep mensen die meespeelt. Tryater, een BIS-instelling die theatervoorstellingen maakt in zowel het Fries als het Nederlands. Binnen Tryater bestaat een lange traditie van theater op locatie maken, bijvoorbeeld in dorpshuizen.

Sjoerd Wagenaar is theatermaker en voormalig directeur van PeerGroup en heeft veel locatietheater gemaakt. Pauperparadijs staat nu landelijk bekend als locatietheater, maar is ontstaan vanuit de bluesopera van de PeerGroup, Drenthe. Hoe plaatsen we dit binnen de kwaliteit en de context? Valentijn Fit vindt dat kwaliteit lastig is om hard te maken. Hij zou het jammer vinden wanneer de context belangrijker zou worden gevonden dan de kwaliteit.

Alle drie de organisaties lopen tegen verschillende problemen aan. Iepenloftspul Jorwert krijgt 9% van de financiering uit fondsen, de rest komt van bedrijven, uit eigen inkomsten en een bijdrage van provincie en gemeente. Tryater krijgt als BIS-instelling subsidie van het rijk, de provincie en de gemeente. Daarnaast ontvangen ze een bijdrage voor talentontwikkeling en inkomsten uit kaartverkoop, sponsoring en de businessclub. De overheden stellen verschillende voorwaarden. Valentijn Fit zegt dat die voorwaarden wel meevallen omdat ze de verantwoording sturen en richting geven. Marianne Hoekstra van de PeerGroup stelt dat omdat (private) fondsen allemaal andere criteria hebben, afstemming waarschijnlijk onmogelijk is. Henriëtte Post komt met het mooie nieuws dat de criteria juist steeds beter op elkaar worden afgestemd (initiatief van onder meer het FPK). Sjoerd Wagenaar vindt werken met kleine gemeenten ook lastig. Valentijn Fit vindt het geld krijgen niet zo moeilijk, maar het regelen van de vergunningen lastiger.

Vanuit PeerGroup is het soms ook lastig qua kwaliteitsbeoordeling voor subsidiënten (en ook) recensenten, omdat professionals en amateurs door elkaar werken. Werken op locatie wordt gewaardeerd, maar de beoordeling vindt plaats binnen beperkende kaders. Het is meer dan alleen een voorstelling, omdat het proces van groot belang is. Jeanette Vedder van de provincie Groningen verwijst naar het onderzoek van Hanka Otten. Wel verrassende conclusie dat bijvoorbeeld in de bluesopera amateurs zich wat verloren hadden gevoeld. Bij de voorstelling in Winschoten waren omwonenden heel erg betrokken. Burgers zaten dicht op het project en daar waren dus meer effecten. Wagenaar is van mening dat het proces en het betrekken mensen erg arbeidsintensief is. Echter, hiermee wordt vaak meer in gang gezet dan wat je duidelijk kunt aangeven in de verantwoording. Tjoelker onderstreept dit: als maker heb je een bepaald doel en dat ontwikkelt zich mee in het proces.

Wat is dan het wensenlijstje? Voor Tjoelker is dat het Iepenloftspul er is en blijft. Fit is erg benieuwd naar wat de Raad voor Cultuur gaat zeggen over de regio, welke kant gaat dat op? Hij heeft wel een wens voor een plek voor talentontwikkeling. Wagenaar zou de noordelijke provincies graag zien als een zelflerende gemeenschap die droomt en fouten mag maken. Marianne Hoekstra ziet het als een zelflerend proces, het gaat meer om de manier van werken, de aanpak, proces en het doel waar je naartoe wilt.

Henriëtte Post stelt de tegenvraag hoe je alle partijen zo ver krijgt om dat doel te bereiken. Hoekstra zegt dat ze dat doen door onderzoek bij publiek en de locatie. Post merkt op dat het politiek niet uit te leggen valt dat je alleen het proces gebruikt als doel van de middelen, ook al is dit niet de bedoeling volgens Hoekstra. Het creëert wel een beweging weg van alleen kwantitatieve verantwoording. Fit zegt dat het ook wel weer ruimte gaf dat er alleen op beperkte kwantitatieve factoren werd beoordeeld door het Fonds Podiumkunsten: als je maar voldoende speelbeurten had en binnen je budget bleef. Hoekstra zegt dan ook dat kwalitatieve verantwoording meer tijd en energie kost. Kwaliteit heeft dan ook veel meer te maken met daadwerkelijke waarde creatie, en ook met het intrinsieke doel van de instelling.

Henriëtte Post vraagt zich tot slot af of de sector bereid is om na te denken over een andere manier van verantwoorden en hierin te investeren.

Maatschappelijke relevantie – Kloosterburen en Loods 13

Anne Hildering (Kloosterburen) en Iris Offringa (Loods 13)

Moderator: Anne de Jong (provincie Drenthe)

De aftrap werd gedaan in de vorm van pitches, waarin zowel Loods 13 als Kloosterburen zich voorstelden. Iris Offringa legde kort uit hoe Loods 13 via theater maatschappelijke thema's oppakt, vertaalt naar het podium en mensen aan het denken zet. Anne Hildering zet zich met haar maatschappelijke initiatief Kloosterburen in voor de hernieuwde vitaliteit van vijf dorpen. Kunst, cultuur en cultuurhistorie spelen hierin een dragende rol.

De pitches gaven al voldoende stof tot gesprek, gezien de vele reacties uit de zaal. Hierbij leek het publiek zich in twee groepen op te splitsen. De ene helft van de toehoorders was van mening dat kwaliteit het centrale criterium moet zijn, terwijl de andere helft kwaliteit onderdeel vond van beoordeling, maar niet in een hoofdrol. Uit de discussie die ontstond bleek ook dat in relatie tot het thema van de dag – kwaliteit in context – het belang van kwaliteit vaak verward wordt met niveau. Immers, op een zeer basaal niveau kan zeker een grote kwaliteit geleverd worden die toeschouwer, deelnemer of kijker raakt. Ook werd het duidelijk dat de invulling van het begrip kwaliteit in sterke mate afhangt van degene die deze als richtinggevend inbrengt. Met andere woorden: kwaliteit is allerminst een absolute waarde.

Dit werd ook duidelijk toen de vraag gesteld werd of er in het geval van beide organisaties het aanbod nog onder de noemer kunst te scharen valt. Voor een theatervoorstelling van Loods 13 lijkt deze vraag minder relevant, maar wat in het geval van een sociaal ontwikkelingstraject als Kloosterburen? In de praktijk hoeft deze vraag ook niet in alle gevallen beantwoord te worden. Zo zijn er fondsen of deelregelingen binnen fondsen die sterk op autonome kunstontwikkeling inspelen. Daarnaast zijn er ook subsidiemogelijkheden die veel meer participatie en maatschappelijke impact ondersteunen. En er zijn fondsen die niets met kunst te maken hebben, maar die wel een dorpsontwikkeling kunnen steunen, bijvoorbeeld vanuit zorg, leefbaarheid, herbestemming of monumentenzorg. Dat kunstenaars daar een rol in spelen doet dat dan minder ter zake.

Deze constatering nam niet weg dat er tot slot aandacht was voor het idee van een context-inclusieve toetsing. Hierbij kwam duidelijk naar voren dat voor de kwaliteitstoetsing het uitgangspunt van de initiatiefnemer serieus genomen moet worden. Koppel de beoordeling dus aan de eigen missie, de eigen waarden en het doel

van een project. Kom al beoordelaar niet enkel met je eigen verzameling aan voorwaarden, criteria en doelstellingen. Een dergelijke benadering kan ook grote gevolgen hebben voor de samenstelling van culturele adviesorganen. Het betrekken van experts uit verschillende maatschappelijke domeinen lijkt vanuit dit oogpunt bijzonder waardevol.